

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie i fråga om vissa dagpenningar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie i fråga om vissa dagpenningar.

I propositionen föreslås att en andel som motsvarar arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie på samma sätt som under tidigare år skall dras av från arbetsinkomsten eller den förmån som utbetalas i fråga om de dagpenningsför-

måner som beräknas på basis av en persons lön. Avdraget föreslås vara 5 % 2000.

Avsikten är att år 2000 på trepartsbasis inleda ett utrednings- och beredningsarbete om på vilket sätt grunderna för fastställande av dagpenningarna kan genomföras med hjälp av permanent lagstiftning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2000.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Sedan 1993 har hos löntagarna uppburits arbetstagares pensionsavgift enligt 12 b § lagen om pension för arbetstagare. Fr.o.m. samma år har också uppburits löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie. Det sammanlagda beloppet av avgifterna och premierna är 6,05 % av lönen 1999. Nämda avgifter och premier uppbärs hos löntagarna också 2000. Det sammanlagda beloppet av avgifterna och premierna uppskattas vara detsamma som 1999.

Dagpenningen enligt sjukförsäkringslagen liksom även rehabiliteringspenningen bestäms på basis av de arbetsinkomster som konstaterats vid beskattningen eller som uppskattas särskilt. Motsvarande beräkningsmodell som grundar sig på arbetsinkomsterna gäller också i fråga om arbetslöshetsdagpenningen. Också den årsarbetsförtjänst som avses i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) bestäms utgående från arbetsinkomsten. I dessa och i alla övriga sådana fall då dagpenningförmånen bestäms på grundval av bruttoarbetsförtjänsten, skall verkningarna av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie beaktas för år 2000, annars blir ersättningsnivån i fråga om socialförsäkringsförmåner snedvriden i jämförelse med den inkomst som fås i form av lön. På basis av nämnda avgifter och premier dras 5 % av från den arbetsinkomst som utgör grund för dagpenningen 1999.

Det är ändamålsenligt att en bättre utkomst fås av arbete än av socialskydd. Därför föreslås i fråga om ovan nämnda dagpenningförmåner att år 2000 skall från de arbetsinkomster som påverkar förmånerna dras av 5 % såsom en andel som motsvarar arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie innan dagpenningförmånen fastställs. Avsikten är att de förmåner som redan betalas likväl inte skall sjunka till följd av det föreslagna avdraget.

Avdraget görs från den arbetsinkomst som konstaterats vid beskattningen eller från den uppskattade arbetsinkomsten och det beaktas i de arbetsinkomster som utgör grund för

dagpenning som börjar betalas ut 2000. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar närmare bestämmelser om hur avdraget skall göras i fråga om respektive förmånsslag.

2. Propositionens verkningar

2.1. Statsekonomiska verkningar

Genom att 5 %, vilket motsvarar arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie, beaktas i den arbetsinkomst som utgör grund för dagpenningen, beräknas utgifterna för sjukdagpenningen, föräldradagpenningen och rehabiliteringspenningen minska med sammanlagt 300 milj. mk på nivån för de totala utgifterna. På motsvarande sätt är utgifterna för arbetslöshetsdagpenningen, inklusive altermånersättning och utbildningsdagpenning, uppskattningsvis ca 280 milj. mk större om inte det föreslagna avdraget på 5 % görs.

Om det föreslagna avdraget inte görs från de nya dagpenningar som skall betalas år 2000, innebär utgiftsökningen i fråga om sjukförsäkringen att statens utgifter ökar. I fråga om utkomstskyddet för arbetslösa betalar staten enligt det finansieringssystem som gäller fr.o.m. 1999 de utgifter som motsvarar grunddagpenningen, och därför inverkar utgiftsökningen i fråga om förtjänstdelen inte på statens utgifter. Däremot inverkar utgiftsökningen till fullt belopp på nivån på de arbetslöshetsförsäkringspremier som arbetsgivarna och löntagarna skall betala. På avgifts- och premienivå är verkningen 0,05 %. Utgiftsökningen genomförs allteftersom nya dagpenningar beviljas eller dagpenning som redan betalas beräknas på nytt. År 2000 är verkningen ca hälften.

2.2. Verkningar för förmånstagarna

Det föreslagna avdraget på 5 % är lika stort som avdraget 1999. Förmånstagarens ställning påverkas inte i jämförelse med 1999 till följd av det föreslagna avdraget.

Det att pensionsavgiften och arbetslöshetsförsäkringspremien beaktas till 5 % i grunderna för dagpenningen innebär i prakti-

ken att beloppet av den enligt förtjänsten avvägda arbetslöshetsdagpenningen minskar med 4—9,80 mk om inkomsterna per månad är 3 000—11 000 mk och med ca 6—14 mk om inkomsterna är 11 000—30 000 mk per månad.

I fråga om sjukdagpenningen, föräldrapenningen och rehabiliteringspenningen är verkningen högst ca 14 mk per dag vid inkomster som överstiger 100 000 mk per år. För personer med inkomster som understiger 80 000 mk per år är verkningen mindre än 10 mk per dag.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Vid beredningen har Folkpensionsanstalten, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Akava ry, Palvelutyönantajat ry samt Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund hörts.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

Avsikten är att år 2000 på trepartsbasis inleda ett utrednings- och beredningsarbete om på vilket sätt grunderna för fastställande av dagpenningarna kan genomföras med hjälp av permanent lagstiftning.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

6. Lagstiftningsordning

Med tanke på lagstiftningsordningen intar 15 a § 2 mom. regeringsformen en central ställning. I detaljmotiveringen till denna bestämmelse i regeringspropositionen i fråga konstateras att begreppet grundläggande utkomst i sig är oberoende av den gällande sociallagstiftningen. Avsikten med bestämmelsen har således inte varit att trygga enskilda förmåner eller att bevara nivån på dessa förmåner, som för närvarande regleras genom vanliga lagar. Då man bedömer huruvida den grundläggande utkomsten är tillräcklig, är det enligt motiveringen till regeringens proposition av betydelse huruvida en person enligt en helhetsbedömning av de lagstadgade systemen för utkomstskyddet och hans situation i övrigt, t.ex. familjeförhållandena, har förutsättningar att erhålla sin utkomst oberoende av att de normala utkomstmöjligheterna har försvagats på grund av en sådan omständighet som nämns i bestämmelsen. Sådana ändringar i lagstiftningen som innebär ett väsentligt ingrepp i det skydd för den grundläggande utkomsten som tryggas på ovan nämnt sätt motsvarar således inte förutsättningarna i 15 a § 2 mom. regeringsformen.

Grundlagsutskottet har ansett att det att löntagarnas specialavgifter beaktas i de på arbetsinkomsten grundade dagpenningförmånerna inte utgör något problem med tanke på statsförfattningen.

I enlighet med det ovan anförda kan regeringens proposition inte anses innehålla sådana förslag som skulle försvaga det skydd för den grundläggande utkomsten som avses i 15 a § 2 mom. regeringsformen. Därför kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie i fråga om vissa dagpenningar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Om det genom lag, förordning eller statsrådsbeslut bestäms att i beloppet av dagpenning eller motsvarande förmån skall beaktas de arbetsinkomster som en person fått i arbets- eller tjänsteförhållande, skall från dessa arbetsinkomster eller från den förmån som utbetalas avdras fem procent 2000.

2 §
Närmare bestämmelser om tillämpningen av denna lag utfärdas av vederbörande ministerium.

3 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Helsingfors den 17 september 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*